بسم الله الرحمن الرحيم

RƏHMAN VƏ RƏHİM ALLAHIN ADI İLƏ

156

Tədqiqat şöbəsi

TALE,
YAXUD QƏZAVÜ-QƏDƏR

(Elmi-fəlsəfi araşdırma)

Müəllif: Ayətullah əl-üzma Cəfər Sübhani

Tərcümə edən: Rza Şükürbəyli

AL-Mustafa International
Publication and Translation Center

سرشناسه:	سبحانی تبریزی، جعفر، ۱۳۰۸
عنوان قراردادی:	سرنوشت از دیدگاه علم و فلسفه. آذری
عنوان و نام پدیدآور:	Tale, yaxud qəzavü-qədər (elmi-fəlsəfi araşdırma), müəllif: Cəfər Sübhani; tərcümə edən: Rza Şükürbəyli.
مشخصات نشر:	قم: جامعة المصطفیﷺ العالمیة، ۱۳۸۸
مشخصات ظاهری:	۱۲۰ص
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۱۹۵-۰۵۶-۱
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیپا
یادداشت:	آذری
موضوع:	قضا و قدر
موضوع:	جبر و اختیار
شناسه افزوده:	شکراف، رضا، ۱۹۷۸م، Rza, Shukurov، مترجم
رده‌بندی کنگره:	BP۲۱۹/۴/س۲س۴۰۴۵ ۱۳۸۸
رده‌بندی دیویی:	۲۹۷/۴۶۵
شماره کتابشناسی ملی:	۱۸۸۱۱۲۲

Kitabın adı: "Tale, yaxud qəzavü-qədər"
Müəllif: Ayətullah əl-üzma Cəfər Sübhani
Tərcümə edən: R. Şükürbəyli
Redaktor: E. Rəhimli
Kompüterdə yığan: V. Əsədov
Korrektor: Seyid Möhsin İmadi Məcd
Naşir: Beynəlxalq əl-Mustəfa(s) Universiteti
Çap tarixi: 2010
Çap növbəsi: Birinci
Tiraj: 1000
ISBN: 978-964-195-056-1

© Kitabın bütün hüquqları naşirə məxsusdur

Ünvan:

● İran, Qum, Şühəda meydanı, Höccətiyyə prospekti, Höccətiyyə mədrəsəsinin qarşısı, Beynəlxalq əl-Mustəfa (s) Universitetinin nəşriyyatı.
Telfaks: +98 251 7730517
● İran, Qum, Mühəmməd Əmin (s) prospekti, Elmlər Universitetinin nəzdi, Beynəlxalq əl-Mustəfa (s) Universitetinin nəşriyyatı.
Tel/Faks: +98251 2133106 / +98251 2133146
www.miup.ir, www.eshop.miup.ir
E-mail: Admin@miup.ir, Root@miup.ir

Naşirdən

Hər hansı bir inkişaf mərhələsini keçdiyi elmi-tədqiqi bir iş ilkin olaraq yazıçının ilham zəmisinə səpdiyi sorğu-suallarla başlayıb, müəyyən zamanda verdiyi səmərəsilə yekunlaşır. Əlbəttə, bu işin sonu yox, yeni-yeni fəaliyyətlər üçün ümid və təşəbbüs deməkdir. Belə ki, əldə olunan hər bir səmərəli qazancın məhsuldarlığı həmişə onun artımı üçün şərait yaradır. Demək, zaman keçdikcə elm, bilik, hünər əhli onun toxumlarını becərib-yetişdirir, daim elm və mədəniyyətin cərəyanını təmin edir.

Fasilə və hüdudları həddən artıq azaldan son müasir zamanımız coşqun tufan kimi, maraqlanan hər şəxsin qarşısına qalaq-qalaq məlumatı sovurub gətirir, mədəniyyətin yeni bir mərhələsinə qapı açır. Hər halda onun normal inkişafında, şübhəsiz, düzgün təsəvvür və istiqamət həlledici rola malikdir.

Beynəlxalq əl-Mustəfa (s) Universitetinin ümumdünyəvi rolu, dini hövzələr arasında xüsusi yeri və yetdik kadr imkanına malik olduğunu nəzərə alaraq, artıq, elmi təhqiqat və tədqiqatlar üçün geniş şərait yaratmağı

qarşısına qəti məqsəd qoymuşdur. Bununla əlaqədar Beynəlxalq əl-Mustəfa (s) Universitetinin tədqiqat şöbəsi fundamental proqramın təşkili, mövcud avadanlığın düzgün təmini və dini sahələrdə araşdırma aparmaq istəyənlərin cəlb olunmasını özünün ən mühüm vəzifələrindən bilir. Ümid edirik ki, elmi-təhqiqi işlərə qarşı maraq və dirçəlişlərə zəmin yaratmaq və potensial imkanları inkişaf etdirməklə dünyanın hər bir guşəsində dini mədəniyyətin çiçəklənməsinin şahidi olaq.

Beynəlxalq əl-Mustəfa (s) Universiteti
Tədqiqat şöbəsi

Mündəricat

Naşirdən **5**

Mündəricat **7**

ÖN SÖZ **11**

I. TALE ADLI KİN **15**
TALE VƏ İSLAMDA İLKİN MÜSƏLMANLAR 16
ƏSASSIZ ÜZRLƏR 17
ƏDƏBİ DƏSTƏKLƏR 18
MARKSİZM VƏ TALE 23
MADDİ DETERMİNİZM 25
İNSAN İXTİYARINDAN KƏNAR AMİLLƏR 27
MATERİALİSTLƏRİN HAQSIZ MÜHAKİMƏLƏRİ 28

II. İSLAM MƏNBƏLƏRİNDƏ QƏZAVÜ-QƏDƏR **33**
QURAN VƏ HDİSLƏRDƏ QƏZAVÜ-QƏDƏR 36
"QƏZAVÜ-QƏDƏR"İN LÜĞƏVİ MƏNASI 38
"QƏDƏR" SÖZÜNÜN LÜĞƏVİ MƏNASI 40

III. TALE; YARADILIŞ QANUNAUYĞUNLUĞU **43**
İLAHİ QANUNAUYĞUNLUQLAR 44
DİN RƏHBƏRLƏRİNİN KƏLAMLARI 46

IV. TALE; VACİB VƏ HARAMLAR **49**
TALENİN İŞLƏNDİYİ İKİNCİ YER 49

V. TALE; HADİSƏLƏRDƏ ÖLÇÜ VƏ QƏTİYYƏT **53**

XARİCİ VƏ EYNİ QƏZA – FENOMENİN QƏTİ GERÇƏKLİYİ....55
TƏQDİR, YAXUD VARLIĞIN XARİCDƏ ÖLÇÜ VƏ XÜSUSİYYƏTLƏRİ....58
MADDİ FENOMENLƏRDƏ "QƏDƏR" "QƏZA"DAN İRƏLİDİR....60
İKİ SADƏ MİSAL....61
"QƏZA"NIN "TƏQDİR"DƏN İRƏLİ MƏQAMI....62

VI. TALE; ƏZƏLİ MƏŞİYYƏT VƏ İLAHİ İSTƏK....65
ALLAHIN DƏYİŞİLMƏZ ƏZƏLİ İRADƏSİ....67
ƏZƏLİ İRADƏ VƏ QARŞIYA ÇIXAN ŞÜBHƏ....68
BƏZİ ALİMLƏRİN CAVABI....69
BU CAVABIN İRADLARI....69
BAŞQA BİR ŞÜBHƏ....72
BU TƏFƏKKÜR TƏRZİNİN KÖKÜ....73
MƏSUM İMAMLARIN BƏYANI....74
ƏZƏLİ İRADƏ İLƏ BAĞLI ŞÜBHƏNİN CAVABI....75
ƏZƏLİ İRADƏ İLƏ BAĞLI ŞÜBHƏNİN HƏLLİ....79

VII. TALE; ALLAHIN ƏZƏLİ ELMİ....81
ŞÜBHƏ....82
CAVAB....83
BAŞQA BİR İZAH....87

VIII. İKİ NÖV TALE: QƏTİ VƏ QEYRİ-QƏTİ (ŞƏRTİ) TALE....89
İKİ NÖV QƏZAVÜ-QƏDƏRİN ÜMUMİ ŞƏRHİ....92
İKİ NİSBƏTDƏN ALINAN QƏZAVÜ-QƏDƏR....93
QƏTİ VƏ QEYRİ-QƏTİ QƏZA....94
İKİ NÖV QƏZAYA İRAD....95
BİRİNCİ İRADIN CAVABI....96
İKİ QİSİM TALE İLƏ BAĞLI İKİNCİ NƏZƏRİYYƏ....97
ÜÇÜNCÜ NƏZƏRİYYƏ....101

IX. DUA VƏ TALE....103
DUA TALENİ NECƏ DƏYİŞDİRİR? (1)....103
DUA TALENİ NECƏ DƏYİŞDİRİR? (2)....105
QƏRBYÖNLÜ MƏNTİQİN İZAH VƏ CAVABI....108

X. "BƏDA" MƏSƏLƏSİ....111
BƏDA, YAXUD NADAN KƏSLƏRİN ƏLİNDƏ BƏHANƏ

....111
YAXŞI ƏMƏLLƏRLƏ TALENİN DƏYİŞİLMƏSİ İMKANI (1)...113
YAXŞI ƏMƏLLƏRLƏ TALENİN DƏYİŞİLMƏSİ İMKANI (2)...115
SUAL...118
CAVAB...118